

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskeväksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskeväksi lainsäädännöksi (HE 167/2021 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 44/2021 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 18/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Timo Meling, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Elisabeth Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Eero Janhonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- vanhempi oikeusasiamiehen sihteeri Päivi Pihlajisto, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- finanssineuvos Jukka Mattila, valtiovarainministeriö
- opetusneuvos Tiina Polo, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Susanna Rahkonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Joni Rehunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- yksikön päällikkö Satu Huikuri, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- johtava asiantuntija Timo Aulanko, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- lakimies Riku Hurme, Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikkö
- asiakaskokemuspäällikkö Riku Eiho, KEHA-keskus
- palvelujohtaja Anu Huotari, Pohjois-Karjalan TE-toimisto
- palvelupäällikkö Minna Viitaharju, Uudenmaan TE-toimisto
- juristi Antti Ristimäki, Kansaneläkelaitos
- kehittämispäällikkö Jarno Karjalainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- maahanmuutto- ja työllisyysasioiden johtaja Ilkka Haahtela, Helsingin kaupunki
- työllisyysjohtaja Päivi Pöntinen, Jyväskylän kaupunki

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

- työllisyysasiantuntija Juha Heinonen, Kuhmon kaupunki
- työllisyyspalvelujohtaja Pirjo Oksanen, Kuopion kaupunki
- työllisyyspalveluiden esimies Minna Virta, Salon kaupunki
- asiakkuuspäällikkö Hanna Sauli, Ohjaamo Vantaa
- kehittämispäällikkö Erja Lindberg, Suomen Kuntaliitto
- projektikoordinaattori Jari Lindström, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Jaana Pakarinen, Vates-säätiö
- pääläluottamusmies Kari Reponen, Ammattiliitto Pro ry
- asiantuntija Reetta Pietikäinen, Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
- lakimies Oskari Korhonen, Mielenterveyden Keskusliitto ry
- erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry
- erikoistutkija Simo Aho
- asiantuntija Robert Arnkil
- professori Markus Jäntti
- tutkija Mikko Kesä
- valtiotieteiden tohtori Tomi Kyyrä

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- tutkimuskoordinaattori Merja Kauhanen, Palkansaajien tutkimuslaitos
- Tampereen kaupunki
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- STTK ry
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry
- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia, työttömyysturvalakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisesti palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa lähtökohtaisesti kahden viikon välein. Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Työttömyysturva-oikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan. Työnhakijalle voitaisiin tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Näiden työpaikkojen hakeminen velvoittaisi tietyin edellytyksin työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Jos työnhakija laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutettaisiin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastettaisiin ja muutettaisiin kohtuullisemmiksi.

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia, työttömyysturvalakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on uudistaa työnhakijoiden palveluja siten, että työnhakijalle tarjotaan työnhaun alussa nykyistä enemmän henkilökohtaista ja yksilöllistä tukea työnhakuun ja työllistymiseen.

Nykyistä vahvemman työnhaun tuen ja yhteydenpidon lisäämisen lisäksi keskeistä uudistuksessa on työllistymissuunnitelmassa työttömälle työnhakijalle asetettava määrällinen työnhakuvelvollisuus työttömyysturva-oikeuden jatkumisen edellytyksenä. Samalla työnhakijan veloitteiden laiminlyönnistä johtuvien korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastetaan ja muutetaan nykyistä kohtuullisemmiksi niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat paremmin tasapainossa. Lisäksi jos työnhakija on jättänyt toteuttamatta työllistymissuunnitelmaansa, työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Työnhakijalle voidaan myös tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Näiden työpaikkojen hakeminen velvoittaa työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä, kun alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kuukautta.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Esityksen mukaan uudistus vahvistaa työllisyyttä arviolta noin 9 500—10 000 työllisellä. Työllisyysvaikutusten arvioidaan syntyvän täysimääräisesti vuodesta 2025 alkaen. Työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työvoimapalveluja hoitavan henkilöstön määrä lisääntyy noin 1 200 henkilötyövuodella.

Valiokunta pitää uudistuksen tavoitteita kannatettavina ja tärkeinä ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitettävien huomioiden sekä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatuin muutoinkin.

Palveluprosessi

Esityksessä ehdotettu työnhakijan palveluprosessi koostuu alkuhaastattelusta ja siinä sovittavasta työllistymissuunnitelmasta, täydentävästä työnhakukeskustelusta ja työnhakukeskustelusta.

Alkuhaastattelu järjestetään kaikille työnhakijoille pääsääntöisesti kasvokkain työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimipisteessä viiden arkipäivän kuluessa työnhauksen alkamisesta. Alkuhaastattelussa tehdään arvio työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta sekä asetetaan työllistymissuunnitelmaan kirjattava työnhakuvelvollisuus. Alkuhaastattelu muodostaa pohjan myöhemmille työnhakukeskusteluille ja täydentäville työnhakukeskusteluille.

Alkuhaastattelun jälkeen työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle järjestetään kolmen kuukauden aikana kahden viikon välein täydentävä työnhakukeskustelu. Työnhakukeskustelu järjestetään samoin kuin nykyisin kolmen kuukauden välein, ja lisäksi työnhakijalle järjestetään aina puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestetään kaksi täydentävää työnhakukeskustelua.

Palveluprosessia koskevat säännökset sisältävät eri työnhakijaryhmiä koskevia poikkeuksia, mitä valiokunta pitää tärkeinä. Valiokunta huomauttaa, että lukuisat poikkeukset tekevät kuitenkin prosessista monimutkaisen työnhakijalle, mitä lisää se, että työnhakijan velvoitteet voivat prosessin aikana vaihdella esimerkiksi osa-aikatyön alkamisen ja päättymisen myötä tai työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen vuoksi. Valiokunta korostaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoin, että mallin toimeenpanossa tulee varmistaa, etteivät erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat työnhakijat, kuten esimerkiksi nuoret henkilöt tai työ- ja toimintakyvyltään rajoittuneet henkilöt, jää työttömyysturvan ulkopuolelle lisääntyneiden velvoitteiden tai järjestelmän monimutkaisuuden vuoksi.

Esityksen mukaan yli neljä tuntia viikossa osa-aikaista työtä tekeville ei järjestetä täydentäviä työnhakukeskusteluja, vaan työnhakukeskustelu järjestetään kolmen kuukauden välein. Osa-aikatyötä tekeväksi ei katsota sellaista vaihtelevaa työaikaa tekevää työnhakijaa, jonka sopimuksen mukainen vähimmäistyöaika on alle neljä tuntia. Tällaisia työnhakijoita ovat myös niin sanottu nollasopimuksella työtä tekevät, joilla voi kuitenkin käytännössä olla useita työtunteja. Valiokunta pitää tärkeänä, että tällaisissa tilanteissa työnhakukeskustelut järjestetään joustavasti työnhakijan aikataulujen mukaisesti niin, etteivät tapaamiset estä tai haittaa työntekoa.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että työnhakijaa tuetaan nykyistä tiiviimmin jo työnhaun alkuvaiheessa. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että työnhaun alkuvaiheen palveluprosessi on kaavamainen ja tarkkaan säännelty eikä jätä juurikaan TE-toimistolle tai kokeilukunnalle mahdollisuutta tarkoituksenmukaisiin poikkeamiin työnhakijoiden yksilöllisten tilanteiden mukaisesti.

Palveluprosessin kaavamaisuus ja ns. Tanskan malli

Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaan tavoitteena on muuttaa työvoimapolitiikan suuntaa Suomessa muiden Pohjoismaiden tavoin passiivisesta aktiiviseen ja kohdentaa palveluita nykyistä tehokkaammin. Työvoimapalveluiden uudistuksessa on piirteitä ns. Tanskan mallista.

Tanskassa vuoden 2007 kuntauudistuksen myötä työllisyydenhoito siirrettiin kuntien vastuulle. Työvoimapolitiikan painopisteenä Tanskassa oli pitkälti monessa muussakin Euroopan maassa vallalla ollut ”työ ensin” -politiikka ja sitä tukeva tiukasti säännelty aktivointi. Aktivoinnin kaavamaisuutta ja työttömyysturvan keston lyhentämistä kritisoitiin kuitenkin Tanskassa laajasti, ja vuonna 2015 päätettiin uudistuksesta, jossa kunnilla ja työttömyyskassoilla on aiempaa enemmän vapautta järjestää yksilöllisiä työllistämistoimenpiteitä. ”Työ ensin ja nopeasti” -painopistettä muutettiin enemmän osaamista ja työllistyvyyden pysyvyyttä painottavaan suuntaan.

Hallituksen esityksessä ehdotettu uusi työnhakijoiden palvelumalli perustuu yksityiskohtaiseen sääntelyyn tapaamisten määrästä ja ajoittamisesta sekä osittain sisällöstä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useat tahot ovat pitäneet mallia kaavamaisena ja monimutkaisena ja peräänkuullaneet työ- ja elinkeinotoimistoille ja kunnille enemmän harkinnanvaraa sen suhteen, millainen työllistymispolku työnhakijalle hänen tarpeidensa mukaan järjestetään ja millainen työnhaakuvelvollisuus hänelle asetetaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkasti valitun sääntelymallin vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen kiinnittäen erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen sekä antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä. Valiokunta edellyttää, että tarvittaessa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Resurssit

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli vuonna 2019 henkilöstöä yhteensä noin 3 150 henkilötyövuotta vastaava määrä. Esityksessä ehdotettujen muutosten toimeenpanemiseksi työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstöä lisätään hieman alle 1 200 henkilötyövuodella. Tämä edellyttää tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen lisäämistä 70 miljoonalla eurolla vuodessa.

Henkilötyövuosien lisäys tarkoittaa esityksen mukaan sitä, että yhtä henkilöasiakkaiden palvelutyötä tekevää työ- ja elinkeinotoimiston virkamiestä kohti olisi jatkossa arviolta noin 161 työnhakijaa (vuonna 2019 arviolta noin 254). Osa henkilöstön lisäyksestä kohdistuu työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleviin kuntiin.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on usealta taholta tuotu esiin vakava huoli määrärahojen riittävydestä uudistuksen toimeenpanoon ja sen toteuttamiseen. Saaduissa selvityksissä on korostettu, että resurssitarvetta kasvattaa paitsi työnhakijoiden nykyistä tiiviimpi kohtaaminen myös lainsäädännön toimeenpanoon liittyvät velvoitteet ja työnhakijoiden kasvokkaisen tapaamisen edellyttämät toimitilaratpeet. Paikan päällä tai muutoin tapahtuvien tapaamisten määrän on joissakin kuulemisissa arvioitu kasvavan kolmin- tai jopa viisinkertaiseksi nykyisestä. Saadun arvon mukaan henkilöasiakaspalvelua hoitavien asiantuntijoiden työajasta noin puolet voidaan kohdentaa käytettäväksi tuleviin haastatteluihin, ja noin puolet työajasta kohdentuu muuhun asiakastyöhön sekä erilaisiin viranomaistehtäviin, joita uudistus ei vähennä. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että ehdotetussa resursoinnissa ei ole huomioitu mahdollista palveluiden kysynnän kasvua.

Valiokunta tähdentää, että työllisyystavoitteiden toteutumisen kannalta kasvokkain tapahtuvaan palveluun pohjautuvassa mallissa avainasemassa ovat riittävät resurssit vahvaan palvelutarpeen arviointiin ja yksilöllisten ratkaisujen hakemiseen. Lisäksi on huolehdittava siitä, että tietojärjestelmien kehittämiseen, henkilöstön kouluttamiseen ja perehdyttämiseen sekä toimitilojen järjestämiseen on riittävät määrärahat.

Valiokunta kantaa vakavaa huolta resurssien riittävydestä laissa sitovasti määriteltyjen haastattelujen ja palveluprosessin laadukkaaseen hoitamiseen. Lisäksi huolta aiheuttaa osoitettujen lisäresurssien tarkoituksenmukaisen jakamisen onnistuminen kokeilukuntien ja TE-toimistojen kesken niiden tarpeita vastaavasti. Muun muassa alueelliset erot kuntien ja TE-toimistojen asiakasmäärissä sekä asiakkaiden tarvitsemien palvelujen laadussa ja määrässä ovat suuria.

Valiokunta painottaa, että työntekijämäärän lisäämisen ohella on panostettava riittävästi resursseja myös henkilöstön koulutukseen, osaamisen kehittämiseen ja työnohjaukseen, jotta esityksen tavoitteet työnhakijaa tukevasta yksilöllisestä palvelusta ja työllisyyden lisäämisestä toteutuvat laadullisesti korkeatasoisina.

Valiokunta edellyttää, että TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyttä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi sekä niiden oikeasuhtaista jakautumista kuntien ja TE-toimistojen kesken seurataan tarkasti ja että tarvittaessa toimintaan ohjataan lisää määrärahoja valtion lisätalousarviossa tai talousarviossa vuodelle 2023. Määrärahojen riittävyden arvioinnissa on otettava huomioon asiakaspalvelun vaatimien henkilöstöresurssien lisäksi myös toimitilojen ja tietojärjestelmien kehittämisen vaatimat määrärahat. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Työnhakuvelvollisuus

Työllistymissuunnitelmaan tulee 1. lakiehdotuksen (laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta) 3 luvun 3 §:n mukaan sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestävä tarkastelujaksoa, joista kunkin aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Viimeistään tarkastelujakson päättyessä työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmaan sisältyvän työnhaun toteutumisesta.

Työnhakuvelvollisuus koskee lähtökohtaisesti kaikkia työnhakijoita, ellei mainitun lain 3 luvun 5—7 §:stä muuta johdu. Poikkeuksia säännösten mukaan tehdään tilanteessa, jossa työnhakija on

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

palkkatuetussa työssä, osa-aikaisessa työssä, työkokeilussa, kuntoutuksessa, työvoimakoulutuksessa taikka opiskelee omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna.

Haettavien työmahdollisuuksien määrää voidaan 3 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan alentaa, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä, kun otetaan huomioon hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muu osaamisensa sekä työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja. Esityksen perustelujen (HE 167/2021 vp, s. 71, 92) mukaan tällöin kyse olisi aina siitä, että täyden työnhakuvelvollisuuden täyttäminen olisi tosiasiallisesti mahdotonta. Täyden hakuvelvollisuuden sijasta työ- ja elinkeinotoimisto voisi silloin asettaa työnhakijan työnhakuvelvollisuudeksi yhden, kahden tai kolmen työmahdollisuuden hakemisen tarkastelujakson aikana. Alentaminen koskisi kerrallaan vain kutakin hakuvelvollisuuden tarkastelujaksoa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevillä perusteilla 3 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että työnhakijan määrällinen työnhakuvelvollisuus voidaan jättää asettamatta, jos haettavia työmahdollisuuksia ei ole. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työllistyä, viranomaisella ei ole asiassa harkintavaltaa, vaan määrää tulee alentaa.

Valiokunta tähdentää, että jos työnhakuvelvollisuutta ei yllä kuvatussa tilanteessa aseteta, työllistymissuunnitelmassa tulee sopia toimista, jotka parantavat työnhakijan työmarkkinavalmiuksia. Tarkoituksena on estää tilanteet, joissa työttömyys pitkittyy.

Perustuslaissa turvataan työnhakijan oikeus valita asuinpaikkansa. Vaikka työnhakijalle ei tästä syystä aseteta työnhakuvelvollisuutta edellä kerrotulla tavalla, häntä tulee kuitenkin tukea ja ohjata työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa työmahdollisuuksien etsimiseen alueellisesti laajemmin, kuin mihin hänellä on velvollisuus työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Näin tulee toimia aina tarjottaessa työnhakijalle tukea työnhakuun, mutta asian merkitys korostuu silloin, kun työnhakijalle ei ole asetettu työnhakuvelvollisuutta.

Jos työnhakija ei ole täyttänyt työnhakuvelvollisuuttaan ja hakuvelvollisuuden tarkastelujakso on ehtinyt päättyä, työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevan asian käsittelyn yhteydessä voidaan ottaa huomioon, jos työnhakuvelvollisuutta ei olisi tullut asettaa. Näissä tilanteissa työnhakijalle ei aseteta korvauksetonta määräaikaa tai työssäolovelvoitetta. Asiasta säädetään hallituksen esityksessä ehdotetussa työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n 1 kohdassa.

Sääntelyn monimutkaisuus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 44/2021 vp) perustuslakivaliokunta kiinnittää yleisesti huomiota työttömän asemaan ja hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskevan sääntelyn monimutkaisuuteen. Perustuslakivaliokunta toteaa, että kun kyse on perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua perustoimeentuloa turvaavasta etuusjärjestelmästä, lähtökohtana voidaan pitää, että työnhakijan tulisi säädettävän lain perusteella kyetä jollakin tarkkuudella ennakoimaan, miten hänen toimintansa vaikuttaa hänelle perustuslaissa turvatun oikeu-

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

den toteutumiseen. Ehdotetut säännökset työnhakuvelvollisuudesta, sen täyttämisestä ja sitä koskevista poikkeuksista sekä työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä ja siihen liittyvistä sanktioista muodostavat perustusvaliokunnan mielestä tässä suhteessa varsin monimutkaisen kokonaisuuden.

Perustuslakivaliokunta tähdentää lausunnossaan, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää huomiota ehdotetun kaltaisessa perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa. Lailla säätämisen vaatimukseen sisältyy vaatimuksia paitsi sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta myös selkeydestä ja ymmärrettävyydestä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen esityksessä ehdotetun sääntelyn monimutkaisuudesta ja vaikeaselkoisuudesta. Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä. (*Valiokunnan lausumaehdotus 3*)

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

2 luku. Työnhakijan palveluprosessi

13 §. Työnhakijan velvollisuudet. Käsillä olevassa esityksessä (HE 167/2021 vp) ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ää siten, että siinä ei enää säädettäisi henkilön velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle yhteystiedot työnhakijana pitämisen edellytyksenä. Sen lisäksi, että henkilön tulee julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n mukaan ilmoittaa yhteystietonsa työnhakijaksi ilmoittautuessaan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa lisättäväksi 2 luvun 13 §:n 3 momenttiin säännöksen siitä, että työnhakijan tulee ilmoittaa yhteystietojensa muutoksista työ- ja elinkeinoviranomaiselle.

3 luku. Työnvälitys

3 §. Työnhakuvelvollisuus. Esityksessä ehdotetun 1 momentin mukaan ellei 5—7 §:stä johdu muuta, työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestäväää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Tarkastelujaksoja voidaan painavasta syystä yhdistää haettavien työmahdollisuuksien määrää muuttamatta.

Perustuslakivaliokunta toteaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 44/2021 vp), että työnhakuvelvollisuuden takautuva alkaminen työnhakijan vahingoksi ei ole perustuslain 19 §:n 2 momentin kannalta ongelmaton, ja kiinnittää huomiota siihen, ettei tarkastelujaksojen alkamisajankohdan asettamisesta ehdoteta säädettäväksi 3 luvun 3 §:n 1 momentissa. Perustuslakivaliokunta katsoo, että sääntelyä on täsmennettävä siten, että siitä käy sääntelyn tarkoituksen mukaisesti selkeästi ilmi, ettei tarkastelujakson asettaminen ole mahdollista

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

takautuvasti työnhakijan vahingoksi. Tällainen täsmentäminen on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen säätämislle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa, että 1 momenttia täsmennetään perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.

Esityksessä ehdotetun 3 momentin mukaan tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrää voidaan alentaa, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja huomioon ottaen työllistyä.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota työnhakuvelvollisuuden alentamista koskevan säännöksen sanamuotoon ja huomauttaa, että säännöksen mukaan haettavien työmahdollisuuksien määrän alentaminen olisi viranomaisen harkinnassa (”voidaan alentaa”) myös tilanteessa, jossa arvioitaisiin sinänsä olevan käsillä edellytykset työnhakuvelvollisuuden alentamiselle. Perustuslakivaliokunta ei pidä ehdotetun sanamuodon merkitsemää, varsinaisen työmahdollisuuksien arvioinnin yli menevää harkintavaltaa ongelmattomana ja katsoo, että sääntelyä on syytä tältä osin täsmentää.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että momentista poistetaan sana ”voidaan”, jolloin asiassa ei jää viranomaiselle harkintavaltaa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan työnhakijalle asetettua työnhakuvelvollisuutta voi momentissa tarkoitettussa tilanteessa vain alentaa, mutta ei jättää kokonaan asettamatta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että niissä tilanteissa, joissa haettavissa olevia työmahdollisuuksia ei ole lainkaan, työllistymissuunnitelmaan ei tule sisällyttää työnhakuvelvollisuutta. Valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi siten, että jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei haettavissa olevia työmahdollisuuksia ole lainkaan, työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämistä tämän säännöksen perusteella harkittaessa otetaan huomioon samat seikat kuin alennettaessa määrällistä työnhakuvelvollisuutta. Esimerkiksi oman alan työmahdollisuuksien puuttuminen ei olisi peruste jättää velvollisuutta asettamatta, jos työnhakijalla ei ole työttömyysturvalaissa tarkoitettua ammattitaitosuojaa ja muita sopivia työmahdollisuuksia olisi haettavissa.

Hakuvelvollisuuden jättäminen asettamatta olisi poikkeuksellista, ja sitä harkitaan kunkin työnhakijan kohdalla yksilöllisesti ja kunkin työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson osalta erikseen. Tarkastelujaksoittain tehtävä harkinta on perusteltua, koska työnhakijan tilanne ja tilanne työmarkkinoilla voivat muuttua.

Momentin perusteella ei ole mahdollista, että yksilöllisen harkinnan sijasta esimerkiksi kaikkien alueen työnhakijoiden kohdalla katsottaisiin kategorisesti, ettei työmahdollisuuksien hakeminen ole mahdollista.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Mahdollisuus jättää työnhakuvelvollisuus asettamatta edellä tarkoitetulla tavalla koskee myös niitä tilanteita, joissa työnhakija on esimerkiksi osa-aikatyössä tai koulutuksessa. Tämä toteutuu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 6 §:n 1 ja 3 momenttiin hallituksen esityksessä ehdotetuilla viittauksilla 3 luvun 3 §:ään.

Jos työnhakija ei ole täyttänyt työnhakuvelvollisuuttaan ja hakuvelvollisuuden tarkastelujakso on ehtinyt päättyä, työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevan asian käsittelyn yhteydessä voidaan ottaa huomioon, jos työnhakuvelvollisuutta ei olisi tullut asettaa. Näissä tilanteissa työnhakijalle ei aseteta korvauksetonta määräaika- tai työssäolovelvoitetta. Asiasta säädetään tässä hallituksen esityksessä ehdotetussa työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n 1 kohdassa.

2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lain nimike ja johtolause. Hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain 2 a luvun väliaikaisen 13 a §:n kumoamista. Vastaava säännös ehdotetaan lisättäväksi lakiin 2 a luvun uutena 14 a §:nä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan saaman selvityksen samoin kuin esityksen yksityiskohtaisten perustelujen (s. 84) mukaan uuden 14 a §:n on myös tarkoitus olla voimassa väliaikaisesti. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tehnyt tästä johtuvat tarvittavat muutokset lain nimikkeeseen, johtolauseeseen sekä voimaantulosäännökseen.

2 a luku. Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

5 §. Henkilöön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen. Työnhakijoiden yksilöllisen tilanteen nykyistä paremmin huomioon ottamiseksi valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 kohtaan lisätään työnhakijasta riippuvaisen läheisen hoito pätevästä syystä kieltäytyä tarjotusta työstä, jos hoidon järjestämiseen ei varata kohtuullista aikaa.

10 §. Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely. Esityksessä ehdotetun 3 momentin 1 kohdan mukaan oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös, kun työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitetun menettelynsä kokonaisuudessaan kolmen kuukauden kuluessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta alkuhaastattelusta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että säännöksestä ei käy ilmi, tuleeko työnhakijan korjata vain nimenomaan työssäolovelvoitteen asettamiseen johtanut menettely vai myös aiempi menettely, jonka perusteella työnhakijalle on asetettu korvaukseton määräaika. Ehdotettu sanamuoto viittaa siihen, että työnhakijan tulisi korjata myös aiempi menettelynsä, vaikka näiden perusteella hänelle on jo asetettu korvaukseton määräaika, johon menettelyn korjaaminen ei vaikuttaisi. Tästä syystä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että siitä käy selkeästi ilmi, että työnhakijan tulee korjata nimenomaan työssäolovelvoitteen asettamiseen johtanut menettely.

Voimaantulosäännös. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tehnyt voimaantulosäännökseen edellä kohdassa ”Lain nimike ja johtolause” kuvatut muutokset.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 167/2021 vp sisältyvät 3.—6. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 167/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kolme lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3, 5 ja 6 kohta, 4 §:n 3 momentti ja 9 §, 2 ja 3 luku, sekä 14 luvun 1 §:n 4 momentti ja 2 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1456/2016, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1371/2014, 1 luvun 9 § laissa 1452/2016, sekä 14 luvun 2 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 422/2021, ja

lisätään 1 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2013, 1366/2014, 1371/2014, 1456/2016 ja 548/2017, uusi 3 a ja 6 a kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *työttömällä* henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella;

3 a) *työttömyysuhan alaisella* henkilöä, joka ei ole työtön ja joka on vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa;

5) *työllistymissuunnitelmalla* työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa;

6) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annettussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

6 a) *työnhakovelvollisuudella* 3 luvussa tarkoitettua työllistymissuunnitelmaan sisältyvää työnhakijan velvollisuutta hakea työmahdollisuuksia tarkastelujakson kuluessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä;

4 §

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät tämän lain ja arvioitun palvelutarpeen perusteella.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

9 §

Työnhakijan asuinpaikka ja työssäkäyntialue

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, sekä näiden yhteystietojen muutoksista.

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa osoitteessa.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

2 luku

Työnhakijan palveluprosessi

1 §

Työhaun käynnistäminen

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksenä on, että henkilöasiakas:

- 1) antaa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeelliset tiedot työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;
- 2) ilmoittaa osoitteensa ja muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa; ja
- 3) suorittaa muut häneltä edellytetyt työnhakijan palveluprosessiin liittyvät toimet.

Ellei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan henkilön rekisteröiminen työnhakijaksi edellyttää lisäksi, että henkilöllä on:

- 1) Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapoliittista harkintaa; tai
- 2) oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, työ- ja elinkeinotoimisto antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

2 §

Työhaun voimassaolon päättyminen

Työhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työ- ja elinkeinoviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työ- ja elinkeinotoimiston asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää 12 kuukauden tarkastelujakson aikana toistuvasti asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna asioimisena pidetään myös saapumista alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 1 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

3 §

Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työhaun voimassaolon päätyttyä työhaun voi käynnistää uudelleen noudattaen, mitä 1 §:ssä säädetään. Työhaun uudelleen käynnistäminen edellyttää lisäksi, että henkilöasiakas pyytäänsään työhaun käynnistämistä esittää työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyytämät selvitykset, jos työhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa, jos työhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan perusteella.

4 §

Työnhakijan informointi

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta ja muista työnhakuun liittyvistä seikoista, tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista, työhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on lisäksi tarvittaessa informoitava työnhakijaa hänen työhaakuaan ja työllistymistään edistävistä muista palveluista sekä työttömyysetuuden hakemisesta ja työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

5 §

Alkuhaastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää työnhakijalle alkuhaastattelun tai täydentävän työnhakukeskustelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Jos työnhakijalle järjestetään täydentävä työnhakukeskustelu, alkuhaastattelu on järjestettävä viipymättä tämän jälkeen.

Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työnhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelu järjestetään työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä.

6 §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua alkuhaastattelua seuraavan kolmen kuukauden aikana; täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään kuitenkin neljä, jos alkuhaastattelua on edeltänyt täydentävä työnhakukeskustelu;

2) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle sekä muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle tai työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta;

4) henkilöasiakkaalle 1—3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Työnhakukeskustelut ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut täydentävät työnhakukeskustelut järjestetään myös työvoimakoulutuksessa olevalle, 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle sekä palkkatuetussa työssä ja kuntoutuksessa olevalle työnhakijalle, vaikka hän ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi, työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta enintään kuukauden tai palkkatukijakson tai yhdenjaksoisen kuntoutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi.

Työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu järjestetään työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Työnhakukeskustelua ja 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakijan työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa. Jos työnhakija on lomautettu, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään vain työnhakijan pyynnöstä.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

7 §

Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset

Vaikka työnhakija olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, työnhakukeskustelua ja 6 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos työnhakija:

- 1) opiskelee arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;
- 2) opiskelee omaehtoisia opintoja 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden;
- 3) osallistuu arviolta yli kuukauden kestävässä 4 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 4) on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä; tai
- 5) on arviolta yli kuukauden kestävässä yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun, palkkatukijakson tai kuntoutuksen arvioitua päättymistä. Työnhakukeskustelun jälkeen järjestetään kuukauden aikana täydentävä työnhakukeskustelu, ellei sen järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

8 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa työ- ja elinkeinotoimisto tekee arvion työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta. Arvion pohjalta laaditaan työllistymissuunnitelma, ellei työnhakijalle ole laadittu työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa.

Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa alkuhaastattelussa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan tarpeellisiin palveluihin. Alkuhaastattelussa työnhakijalle kerrotaan hänelle tarjottavista palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä.

9 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia sekä tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakija ohjataan tarpeellisiin palveluihin.

Työnhakukeskustelussa tarkistetaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

10 §

Täydentävän työnhakukeskustelun sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin.

Jos täydentävä työnhakukeskustelu järjestetään ennen alkuhaastattelua, täydentävässä työnhakukeskustelussa laaditaan työllistymissuunnitelma, ellei työnhakijalle ole laadittu työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa. Myöhemmin järjestettävässä täydentävässä työnhakukeskustelussa voidaan laatia tai tarkistaa työllistymissuunnitelma.

Täydentävän työnhakukeskustelun asemesta työnhakijalle voidaan tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

11 §

Palvelutarpeen arvioiminen

Työ- ja elinkeinotoimiston arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan huomioon ainakin työnhakijan:

- 1) osaaminen ja ammattitaito sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi;
- 2) työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky;
- 3) työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat;
- 4) työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

12 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Työllistymissuunnitelmassa on sovittava suunnitelman toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta. Jos työ- ja elinkeinotoimisto edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta, tämä on kirjattava suunnitelmaan.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Työ- ja elinkeinoviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Suunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti työtä ja koulutusta. Lisäksi hänen on osallistuttava palvelutarpeensa arvioimiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkina-osaamistaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakeva työnhakija on velvollinen ilmoittamaan työllistymissuunnitelman toteutumisesta työ- ja elinkeinotoimistolle sen määräämällä tavalla. Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta. Henkilön on säilytettävä työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudet

Työ- ja elinkeinotoimiston on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinotoimiston käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

15 §

Muistutus

Työ- ja elinkeinotoimisto muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja hänen mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, jos työnhakija:

1) jättää saapumatta alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun taikka kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

2) ei muulla tavoin asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

3) jättää ilmoittamatta työ- ja elinkeinotoimiston edellyttämällä tavalla, miten hän on toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa;

4) ei aloita työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua palvelua tai palvelu keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai

5) muulla tavoin jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

3 luku

Työnvälitys

1 §

Työnvälityksen tavoite ja yleiset periaatteet

Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti.

Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Työnvälityspalvelut

Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 8 §:ssä toisin säädetä. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle mahdollisuuden julkaista tämän laatima työllistymistä tukeva esittely siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn.

3 §

Työnhakuvelvollisuus

Ellei 5—7 §:stä johdu muuta, työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestävästä tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. **Tarkastelujakso voidaan asettaa alkamaan takautuvasti, jos se on työnhakijan edun mukaista.** Tarkastelujaksoja voidaan painavasta syystä yhdistää haettavien työmahdollisuuksien määrää muuttamatta.

Vaikka työnhakija ei ole työttömän tai työttömyysuhan alainen, hänelle asetetaan työnhakuvelvollisuus, jos hän:

- 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa;
- 2) opiskelee omaehtoisia opintoja 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna; tai
- 3) on palkkatuetussa työssä.

Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tar-

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

koitettu ammattitaitosuoja huomioon ottaen työllistyä, tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrää alennetaan, tai jos haettavissa olevia työmahdollisuuksia ei ole lainkaan, työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta. Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella

4 §

Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

- 1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävää työsuhteessa tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
- 2) hakemalla yksilöityä työpaikkaa työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella;
- 3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;
- 4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
- 5) julkaisemalla 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua esittelyä;
- 6) muilla 1—5 kohdassa tarkoitettuja toimia vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

5 §

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset

Työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun hänelle on järjestetty 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu sen jälkeen, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Työnhakuvelvollisuus alkaa siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu, jos työnhakija:

- 1) opiskelee arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;
- 2) osallistuu arviolta yli kuukauden kestävässä 4 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 3) on arviolta yli kuukauden ajan työajan osalta muussa kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa palkkatuetussa työssä; tai
- 4) on arviolta yli kuukauden kestävässä yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

6 §

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset

Ellei 3 §:n 3 momentista tai 7 §:stä johdu muuta, vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevan tai työaikaa lyhentämällä lomautetun työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

sisällyttää kolmen kuukauden tarkastelujakso, jonka aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan, jos työnhakijan säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

Ellei 1 momentista, 3 §:n 3 momentista tai 7 §:stä johdu muuta, arviolta yli kuukauden ajan 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana työnhakijan tulee hakea kolmea työmahdollisuutta. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 1 momentissa sekä 3 ja 7 §:ssä säädettyä siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu.

7 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työ- ja elinkeinotoimisto, kunta tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on monialaisen yhteispalvelun tarve, ja työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta, tai hän on alle 25-vuotias ja ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla;

6) työnhakijan työttömyys päättyy taikka hän aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan kuukauden kuluessa; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä sovelletaan, kunnes työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu. Ensin mainitussa lainkohdassa säädettyä sovelletaan myös työnhakukeskustelun jälkeen, jos työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun jatkumisesta kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta lukien.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

8 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

- 1) työnantaja rikkoo laissa säädettyä syrjäntäkieltoa;
- 2) työnantaja hakee työntekijää työtehtäviin, jotka ovat lain vastaisia tai joihin haetun henkilön työhön ottaminen on kiellettyä;
- 3) työnantaja olennaisesti laiminlyö työsopimuslain 2 luvussa tai merityösopimuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjä velvollisuuksiaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja;
- 4) työpaikalla on ilmeinen väkivallan uhka tai siellä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää taikka muuta epäasiallista kohtelua; tai
- 5) avoimen työpaikan täyttymistä ei tehtävän luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista tukea työnvälityksellä.

Edellytyksenä ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymiselle tai sen poistamiselle 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on, että työnantaja ei ole oikaissut työpaikkailmoitustaan työ- ja elinkeinoviranomaisen kehotuksesta huolimatta.

Työ- ja elinkeinoviranomainen tekee kirjallisen päätöksen ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä tai ilmoituksen poistamisesta. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoviranomaisen päätökseen säädetään 14 luvun 1 §:ssä.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun asettaa työnhakijalle työnhakuvelvollisuus, ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua, sekä ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

2 §

Muutoksenhaku työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 2. Lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi tämän lain voimaantulon jälkeen.
 3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleesta 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.
 4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan, kun henkilölle on järjestetty edellä 3 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.
 5. Lain 2 luvun 7 §:n 2 momenttia sovelletaan työnhakukeskustelun ja täydentävän työnhakukeskustelun järjestämiseen, jos työnhakijan työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, työkokeilu, palkkatukijakso tai kuntoutus päättyy 1 päivänä kesäkuuta 2022 tai sen jälkeen.
-

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta sekä 2 a luvun 12 a ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1001/2012, sekä 2 a luvun 12 a § laissa 1451/2016 ja 2 a luvun 13 a § laissa 423/2021,

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

muutetaan 2 luvun 1 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta, 2 a luvun 1 ja 4—7 §, 8 §:n 1 momentti, 9—12, 13 ja 14 §, 10 luvun 4 §:n 2 momentti, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 1001/2012 ja 2 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1374/2014, 2 a luvun 1 § laeissa 288/2012, 1049/2013 ja 128/2019, 2 a luvun 4 ja 6 §, 8 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § sekä 10 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 1451/2016, 2 a luvun 5 § laeissa 1451/2016 ja 380/2018, 2 a luvun 7 ja 11 § laissa 288/2012, 2 a luvun 9 § laeissa 288/2012, 1370/2014 ja 1451/2016, 2 a luvun 10 § laeissa 1370/2014, 1374/2014 ja 1451/2016, 2 a luvun 14 § laeissa 288/2012, 918/2012, 1374/2014 ja 1451/2016, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti laissa 380/2018, ja

lisätään 2 a lukuun **väliaikaisesti** uusi 14 a § seuraavasti:

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:

- 1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;
 - 2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;
 - 3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.
-

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

1 §

Työstä eroaminen ja erottaminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää syytä eronnut työstään, tai jos hän on itse moitittavana pidettävällä menettelyllään aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, oikeutta työttömyysetuuteen ei kuitenkaan ole 30 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, kun henkilön työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet kokonaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain 43 §:ssä, kirkkolain 6 luvun 63 §:ssä, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 48 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 31 §:ssä, tasavallan presidentin kansliasta annetun lain 42 §:ssä tai valtion virkamieslain 40 §:ssä tarkoitetusta syystä.

Jos työntekijä, jonka työsopimus on irtisanottu työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tai merityösopimuslain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla perusteella taikka jonka työsopimus on purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin tai merityösopimuslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella, on todisteellisesti riitauttanut irtisanomisen tai purkamisen kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ennen työsopimusasiassa tehtyä lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, jollei riitautusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana.

4 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän työttömänä ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä tai hakemastaan työstä, johon hänet on valittu.

Jos työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa, oikeutta työttömyysetuuteen ei kuitenkaan ole 30 päivän ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

Pätevänä syynä kieltäytyä työstä pidetään 5—8 §:ssä tarkoitettua tai näihin rinnastettavaa syytä. Jos työnhakija kieltäytyy hakemastaan työstä, edellyttää pätevän syyn olemassaolo lisäksi, ettei työnhakija tiennyt 5—8 §:ssä tarkoitetuista tai niihin rinnastettavista seikoista työtä hakieksaan.

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon työnhakijan 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta menettelystä taikka työnhakija menettelee 1 tai 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

5 §

Henkilöön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:

- 1) työtä ei voida pitää hänelle sopivana hänen työkykynsä huomioon ottaen;
- 2) työ on hänen uskonnollisen tai omantunnon vakaumuksensa vastaista; tai
- 3) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon tai muun hänestä riippuvaisen läheisen hoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

6 §

Työhön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:

- 1) työstä ei makseta työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkka ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;
- 2) työstä maksettava palkka perustuu kokonaan provisioon, tai jos palkka perustuu osittain provisioon, kokoaikatyön kiinteä palkan osa ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;
- 3) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;
- 4) työnhakijalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun perusteella haetavaksi osoitetusta työstä maksettava palkka mahdollisten työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muusta työstä maksettava palkka ja mahdollisesti maksettava työttömyysetuus;
- 5) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka ovat ilmeisesti epäsiiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia;
- 6) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka;
- 7) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua; tai
- 8) työ on lakon, työsulun tai saarron piirissä.

7 §

Työpaikan sijaintiin liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos:

- 1) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia;
- 2) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia;
- 3) työ on ulkomailla; ei kuitenkaan, jos työ on sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

8 §

Ammattitaitosuoja

Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemuksensa perustuvaa ammattitaitoaan (*ammattitaitosuoja*). Työnhakijalla on ammattitaitosuojan aikana pätevä syy kieltäytyä myös tarjotusta koko-aikatyöstä 6 §:n 3 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäis-aika alkaa alusta.

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadesaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

3) kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa;

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua alkukartoituksesta taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei alkukartoitusta voida tehdä;

5) laiminlyö hakea työtä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

6) jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei työnhaku johda työllistymiseen, jos hänelle viimeksi järjestetystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta;

7) kieltäytyy seuraavasta palvelusta tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää seuraavaa palvelua:

a) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työnhakuvalmennus, uravalmennus, työvoimakoulutus, koulutuskokeilu tai työkokeilu;

b) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu työvoimakoulutus;

c) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu; tai

d) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu kuntouttava työtoiminta;

8) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 7 kohdassa tarkoitettua palvelua;

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

9) kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työ- ja elinkeinoviranomaisen, kunnan tai palveluntuottajan järjestämästä työnhakua tai työllistymistä tukevasta muusta kuin 7 kohdassa tarkoitettua palvelusta tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystä keskeyttämään 9 kohdassa tarkoitettua palvelua;

11) kieltäytyy palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua; tai

12) laiminlyö noudattaa, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, jos hänelle ei ole asetettu työnhakuvelvollisuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n perusteella.

Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena kullakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa säädetyllä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla.

10 §

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla, joka työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua tai näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä menettelee 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitettulla tavalla 12 kuukauden kuluessa:

1) kolmannen kerran, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 14 päivän ajalta mainitussa lainkohdassa tarkoitettua menettelyn jälkeen;

2) neljännen kerran tai tätä useammin, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen toistaiseksi mainitussa lainkohdassa tarkoitettua menettelyn jälkeen, ennen kuin etuus oikeus palautuu 2 tai 3 momentissa tarkoitettulla tavalla (*työssäolovelvoite*).

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös kun:

1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitettua työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kokonaisuudessaan kolmen kuukauden kuluessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Mitä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1—9 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 § ja 6 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

1) saapumatta jääminen johtuu sairaudesta tai tapaturmasta taikka henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä;

2) saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy; tai

3) työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn alkuhaastattelun, työnhakukeskustelun, täydentävän työnhakukeskustelun tai alkukartoituksen järjestämiseksi myöhemmin.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 9 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua, täydentävää työnhakukeskustelua, alkukartoitusta taikka työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 ja 5—7 §:ssä säädettyä;

2) työnhakuvelvollisuus olisi sisällytetty työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan toisenlaisena, jos velvollisuutta asetettaessa olisi otettu huomioon myöhemmin toteutunut työaika;

3) työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjaksoisesti ja kokoaikaisesti vähintään kahden viikon ajan; tai

4) hän ei työkyvyttömyytensä takia ole voinut toteuttaa suunnitelmaan sisältyvää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta.

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä:

1) 5—8 §:ssä tarkoitettua syystä;

2) jos hän on vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä;

3) jos hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa tarkoitettulla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla hakenut työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouk-

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

sen tekemistä taikka osoittaa työmahdollisuuksien hakemisen ennen työtarjouksen tekemistä luotettavana pidettävällä tavalla;

4) kun tarjotun työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

14 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 9 §:ssä tarkoitettua palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;

2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;

3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta tai palvelua ei muusta syystä voida järjestää turvallisesti;

4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;

5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhaikijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoihin etuuksiin.

Jos henkilö on hakenut oikaisua tai valittamalla muutosta palvelun keskeyttämistä koskevaan päätökseen eikä oikaisuvaatimusta tai valitusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana, ei ennen asiassa annettua lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi joutunut omasta syystään keskeyttämään palvelun.

14 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 9 ja 10 §:ää sovellettaessa pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa myös siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päätoimisena pidettävän kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettuna omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana ei sovelleta 2 lukua, 2 a luvun 1 §:ää ja 4 §:ssä työnantajan yksilöidysti tarjoamasta työstä säädettyä, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 6 luvun 8 §:ää eikä 7 luvun 2 §:ää.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 6 §:n 1 ja 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . **Lain 2 a luvun 14 a § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.**

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Työnhakijan menettelyä, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, ei oteta huomioon arvioitaessa menettelyn toistuvuutta lain 2 a luvun 9 ja 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Lain 2 a luvun 14 a §:ää sovelletaan työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteuttamatta jättämiseen, palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen, jos palvelu on tai olisi alkanut viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023.

3.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 4 ja 6 §, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 §, sellaisina kuin niistä on 4 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömällä* henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa; ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella;

4 §

Kokeilualan kunnan asiakkaat

Kokeilualan kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, ne työnhakijat, jotka ovat vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kyseisessä kunnassa ja jotka:

1) eivät täytä työttömyysturvalain 5 luvun 2 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa säädettyjä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä; tai

2) ovat alle 30-vuotiaita, maahanmuuttajia tai vieraskielisiä henkilöitä.

Kokeilualan kunnan asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitetut henkilöt, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi, jotka kokeilun aikana ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi tai jotka kokeilun aikana ilmoittautuvat työnhakijoiksi ja ovat vaarassa jäädä työttömiksi kahden viikon kuluessa, ja jotka työ- ja elinkeinotoimisto siirtää kokeilualan kunnan asiakkaiksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

6 §

Asiakkuuden päätyminen ja uudelleen käynnistäminen

Kokeilualan kunnan asiakkaaksi ohjatun asiakkuuden päättymiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:ssä säädetään työnhaun voimassaolon lakkaamisesta. Kokeilualan kunnan asiakas voi tehdä mainitussa lainkohdassa tarkoitetun ilmoituksen kokeilualan kunnalle tai työ- ja elinkeinoviranomaiselle.

Jos kokeilualan kunnan asiakkaan työnhaku on päättynyt ja henkilö kokeilun kestäessä käynnistää työnhakunsa uudelleen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 ja 3 §:n mukaisesti, asiakkuus jatkuu kokeilualan kunnassa, vaikka tämän lain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetty edellytykset eivät täytyisi.

Kokeilualan kunnan asiakkaana ollut henkilö voi käynnistää työnhaun uudelleen myös pyytämällä sitä kokeilualan kunnalta. Kunta voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan perusteella. Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, kunta antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

8 §

Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi

Kokeilualan kunta järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetut työnhakijan haastattelut ja vastaa mainitun luvun 6?12 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

Kokeilussa kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 ja 14 §:ssä säädetään työnhakijan informoimisesta ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuuksista ja 15 §:ssä muistutuksen antamisesta.

9 §

Kokeilualan kunnan suunnitelmia koskevat tehtävät

Kokeilualan kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät, joista säädetään:

1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen 2 luvun 12 §:n nojalla annetuissa säännöksissä asiakkaan työllistymissuunnitelman laatimiseksi;

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

15 §

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan velvollisuudet

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan velvollisuuksiin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 13 §:ää ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Työnhakijan velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutukseen hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9—14 ja 14 a §:ssä säädetään. Kunnan tarjoamaan työhön sovelletaan, mitä mainitun lain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta työstä.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
2. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi tämän lain voimaantulon jälkeen.
3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 8 §:ssä tarkoitetun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.
4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun henkilölle on järjestetty työnhakukeskustelu edellä 3 momentissa säädetyn perusteella ja hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.
5. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 7 §:n 2 momenttia sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla työnhakukeskustelun ja täydentävän työnhakukeskustelun järjestämiseen, jos työnhakijan työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, työkokeilu, palkkatuki-jakso tai kuntoutus päättyy 1 päivänä kesäkuuta 2022 tai sen jälkeen.

4.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 10 §:n 2 momentti, 14 §:n 1 momentti ja 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

10 §

Alkukartoituksen järjestäminen

Alkukartoitukseen kuuluvia toimia voidaan järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

14 §

Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Kotoutumissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun luvun 7 §:stä johdu muuta.

17 §

Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet

Maahanmuuttaja on velvollinen osallistumaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Maahanmuuttaja on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Maahanmuuttajan on säilytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettua työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 4 ja 5 § seuraavasti

4 §

Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Työllistymissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun luvun 7 §:stä johdu muuta.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava työllistymissuunnitelman tarkistamisesta työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein, sekä ellei se asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta, työttömän sitä erikseen pyytäessä. Kunta osallistuu työllistymissuunnitelman tarkistamiseen työnhakijan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa. Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta, seurannasta, seurannan yhteydessä ilmoitettavista tiedoista ja suunnitelman tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet

Työtön on velvollinen osallistumaan monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin. Työtön on myös velvollinen suunnitelmassa sovittussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Työttömän on säilytettävä julkisesta työvoi-

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

ma- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvollisia selvittämään työttömälle 1 momentissa tarkoitettut velvollisuudet.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

6.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 5 §:n 4 momentti, 8 § ja 9 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 5 §:n 4 momentti laissa 937/2012 sekä 8 § osaksi laeissa 314/2010, 937/2012, 1372/2014 ja 702/2020, ja

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1293/2002, 937/2012 ja 1314/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

1) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;

2) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

3) jolle on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuaan toimeentulotukeen.

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työ- ja elinkeinotoimisto on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

8 §

Aktivointisuunnitelman sisältö

Aktivointisuunnitelmaan merkitään:

1) henkilön koulutusta ja työuraa koskevat tiedot;

2) arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta;

3) arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta;

4) toimenpiteet, jotka voivat olla julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja;

5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun luvun 7 §:stä johdu muuta.

Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ensiksi selvitettävä mahdollisuus tarjota julkisia työvoimapalveluja. Suunnitelma voi näiden toimenpiteiden ohella sisältää myös työllistymismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

9 §

Kuntouttava työtoiminta aktivointisuunnitelmassa ja monialaisessa työllistymissuunnitelmassa

Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista.

Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava aktivointisuunnitelman tarkistamisesta kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein.

28 §

Muutoksenhaku

Aktivointisuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Valiokunnan lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti uudistuksen vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen kiinnittäen erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen sekä antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä. Eduskunta edellyttää, että tarvittaessa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyyttä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi sekä niiden oikeasuhtaista jakautumista kuntien ja TE-toimistojen kesken seurataan tarkasti ja että tarvittaessa toimintaan ohjataan lisää määrärahoja valtion lisätalousarvioissa tai talousarviossa vuodelle 2023. Määrärahojen riittävyyden arvioinnissa on otettava huomioon asiakaspalvelun vaatimien henkilöstöresurssien lisäksi myös toimitilojen ja tietojärjestelmien kehittämisen vaatimat määrärahat.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp

Helsingissä 1.12.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen vas

jäsen Bella Forsgrén vihr

jäsen Atte Kaleva kok

jäsen Tuomas Kettunen kesk

jäsen Rami Lehto ps

jäsen Niina Malm sd

jäsen Hanna-Leena Mattila kesk

jäsen Jukka Mäkynen ps

jäsen Anders Norrback r

jäsen Ilmari Nurminen sd

jäsen Arto Satonen kok

jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps

varajäsen Jari Myllykoski vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp Vastalause 1

Vastalause 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp) ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrittäjäpalveluista annettua lakia, työttömyysturvalakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia. Esityksellä toteutettaisiin niin sanottu pohjoismainen työvoimapalveluiden malli, joka muistuttaa suurilta osin viime hallituskaudella rauennutta aktiivimallin toista osaa.

Kokoomuksen valiokuntaryhmä kannattaa esitykseen sisältyvää työnhakuvelvoitetta. On tärkeää, että työnhakijoilta edellytetään omaa aktiivisuutta sosiaaliturvan saamisen edellytyksenä. Tämä luo kannusteita sille, että työttömän työnhakijan omalla aktiivisuudella on merkitystä.

Hallituksen esityksen suurimpana ongelmana voidaan pitää sitä, että siinä määritellään hyvin kaavamaisesti, millä tavalla palvelut on toteutettava. Käytännössä painopisteen pitäisi olla työttömien alkukartoituksessa, työllisyysuunnitelman laatimisessa sekä yksilöllisten palvelupolkujen tukemisessa. Esityksessä käytännössä määritellään lain tasolla, kuinka usein tapaamisia pitää järjestää TE-palveluiden kanssa.

Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella on myös ilmeistä, että hallituksen lisäresursointi ei tule riittämään uusien lakisääteisten velvollisuuksien toteuttamiseen. Mikäli resursointi ei ole kunnossa, se johtaa käytännössä siihen, että esityksessä mainittuja tavoitteita ei saavuteta eikä tätä voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Hallitus on varannut määräaikaista RRF:n rahoitusta 70 miljoonaa euroa TE-palveluiden henkilökunnan lisäämiseksi. Arvioitu työn määrän kasvu uhkaa silti jäädä resurssien kasvua suuremmaksi, ja moni työnhakija miettii, mitä yksilölliselle palvelulle tulee käymään. Kokoomus uskoo, että jokaisen ihmisen tilanne on yksilöllinen, ja siksi tarjotun avun täytyy olla sitä myös. Siksi kokoomus on esittänyt työvoimapalveluiden vahvistamista edelleen 20 miljoonalla eurolla.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 2 luvun 6 §:n 1 momentti muutettuna. (*Vastalauseen muutosehdotukset*)

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 1

Vastalauseen muutosehdotukset

6 §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle tarpeelliseksi arvioimansa määrän työnhakukeskusteluja alkuhaastattelua seuraavan kolmen kuukauden aikana; ~~täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään kuitenkin neljä, jos alkuhaastattelua on edeltänyt täydentävä työnhakukeskustelu;~~

2) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle sekä muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle tai työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle tarpeelliseksi arvioimansa määrän täydentäviä työnhakukeskusteluja kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta;

4) henkilöasiakkaalle 1—3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

(2 ja 3 mom. kuten TyVM)

Helsingissä 1.12.2021

Arto Satonen kok

Atte Kaleva kok

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää tärkeänä, että hallitus ryhtyy aktiivisiin toimenpiteisiin työllisyyden vahvistamiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä suhtautuu kuitenkin valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemysten perusteella epäilevästi siihen, onko hallituksen esittämällä mallilla edellytyksiä saavuttaa sille esitettyjä tavoitteita.

Mallin keskiössä on työnhakijoiden tapaaminen merkittävästi nykyistä useammin sekä työvoimapalveluiden resurssien vahvistaminen. Mallin laskettu hyötysuhde on kuitenkin huono: työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työvoimapalveluja hoitavan henkilöstön määrää lisätään noin 1 200 henkilötyövuodella, mutta malli laskennallisesti vahvistaa työllisyyttä arviolta vain noin 9 500—10 000 työllisellä. Mallilla saavutettavan työllisyyden kasvun on arvioitu vähentävän julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä arviolta noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa; resurssien lisäyksestä johtuvat kustannukset huomioiden nettovaikutus on kuitenkin vain noin 140 miljoonaa euroa. 90 miljoonan euron välitörmästä menolisäyksestä johtuen laskennallinen meno yhtä saavutettua työpaikkaa kohden on siis noin 9 000 euroa siinäkin tapauksessa, että esitettyihin tavoitteisiin päästään.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat nostaneet esiin mallissa lukuisia merkittäviä ongelmia. Keskeisimpänä on järjestelmän kaavamaisuus ja se, että työvoimapalveluille ei jätetä riittävää harkintavaltaa ja liikkumavaraa, vaan niiden pitää järjestää kaavamaisesti maksimaalinen määrä haastatteluja riippumatta siitä, millaiset työllistymisedellytykset kullakin työnhakijalla on. Tämä johtaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan resurssien tehotomaan käyttöön. Säätely on monin tavoin sekavaa työnhakijan näkökulmasta, ja erityisesti ehdotus työnhakuvelvollisuudesta on kokonaisuudessaan työttömän työnhakijan kannalta sekava ja vaikeaselkoinen. Malli ei huomioi riittävästi osatyökykyisiä, työkyvyttömiä, osa-aikatyötä tekeviä, koulutukseen osallistuvia tai sellaisia työnhakijoita, joiden tilanteessa yhdistyy useampi näistä seikoista. Muistutusten asema jää työnhakijan oikeusturvan kannalta kyseenalaiseksi, ja asianmukainen muutoksenhaku mahdollisuus työllistymissuunnitelmaan ei toteudu.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää alkuhaastatteluja tarpeellisina, mutta toteaa, että kaavamaiset tapaamiset kahden viikon välein itsetarkoituksena ovat turhia niiden työnhakijoiden osalta, joiden työllistymismahdollisuudet ovat muutenkin hyvät, ja resurssien kaavamainen käyttö tältä osin heikentää niiden työnhakijoiden, jotka ovat erityisesti tuen tarpeessa, mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa tukea työvoimapalveluiden henkilöstön ajanpuutteen vuoksi. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavilla tahoilla tulisi olla esitettyä merkittävästi suuremmat mahdollisuudet kohdentaa resursseja sinne, missä näkee niiden käytöstä olevan eniten hyötyä. Koulutuksessa olevien työnhakijoiden osalta tärkeintä tulisi olla, että henkilö saa suorittaa koulutuksensa rauhassa loppuun eikä esimerkiksi koulutuksen osana työharjoittelua tekevää henkilöä ole tarkoituksenmukaista pakottaa työnhakuun. Ennakoimattomasti sijoittuvat työntekojaksot voivat aiheuttaa opintojen viivästymistä ja oppimisen laadullista vaikeutumista. Pahimmillaan opintojen katkonaisuudesta voi seurata opintojen

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp Vastalause 2

keskeytyminen, mikä on koulutuspoliittisten resurssienkin näkökulmasta epätarkoituksenmukainen lopputulos.

Toistaiseksi voimassa olevassa osa-aikaisessa työsuhteessa olevaa tai etenkin osa-aikaisesti lomautettua ei tulisi velvoittaa ottamaan vastaan sellaista kokoaikaista työtä, jonka jatkuvuus on epävarmaa tai joka ei vastaa hänen koulutustaan. Ns. nollatuntisopimuksella tehtävää työtä, jossa henkilö kuitenkin käytännössä tekee paljonkin tunteja, ei ole mallissa asianmukaisesti huomioitu, vaan tällaisia henkilöitä haastatellaan vastaavalla tavoin kuin työttömiä. Vastaavasti kuntoutuksessa olevien tai osatyökykyisten tosiasialliset mahdollisuudet työllistymiseen tai edes mallin edellyttämään työnhakuun voivat olla vähäiset. Malli ei myöskään huomioi esimerkiksi toiselta asteelta valmistuvia opiskelijoita, jotka jatkavat kolmannelle asteelle ja joiden haastatteluja ennen opiskelupaikan varmistumista ja opintojen alkua on perusteltua pitää resurssien haaskauksena.

Asiantuntijakuulemisissa on peräänkuulutettu TE-palveluiden järjestäjille laajempaa vapautta valita palveluiden tuottamistapa ja mahdollistaa myös ostopalveluiden käyttö, jolloin oman tuotannon henkilöstölisäystarve olisi vähäisempi. Kunnille mallin käytöstä aiheutuvat kustannukset tulisi korvata täysimääräisenä ja huomioida se, että esimerkiksi kuntoutuspalveluihin aiheutuu mallin seurauksena todennäköisesti lisäresurssien tarvetta. Ylipäänsä mallin resursointi on riittämätön: TE-toimistojen resursointi on lähes kaksinkertainen muissa Pohjoismaissa keskimäärin. Hallitus on sitoutunut lisäämään TE-toimistojen resursseja vuoden 2020 talousarvioesityksessä 20 miljoonaa euroa ja pohjoismaisessa työvoimapalvelumallissa 70 miljoonaa euroa. Pohjoismaiden taso edellyttäisi vielä noin 200 miljoonan euron lisäpanostuksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaisesti mallin kaavamaisuuteen keskeisenä osana liittyvät määräajat ovat liian lyhyitä ja epärealistisia: lakiuudistuksessa esitetään alkukartoituksen määräajaksi viisi päivää. Tämän toteuttaminen on vieraskielisillä ja kotoutumisaikaisilla asiakkailla lähes mahdotonta, sillä EU:n ulkopuolelta tulevilta asiakkailta tarvitaan erillinen TE-toimiston lausunto ennen alkukartoitusta. Tämän lisäksi tulkkauspalveluita on tarpeen käyttää asiakaspalvelutilanteissa, mikä osaltaan pitkittää palveluprosessia. Esimerkiksi työnhaun alkaessa alkuhaastateluun tulee tilata tulkki, jota voidaan joutua odottamaan jopa pari viikkoa. Viiden päivän määräaikaa voidaan pitää myös muiden asiakasryhmien osalta mahdottomana suhteessa toiminnan resursointiin. Asiakasta velvoittavasta käyntiasioinnista voidaan informoida asiakasta vain kirjepostia käyttämällä. Uudistus ei huomioi postinkululle tarvittavaa aikaa. Käytännössä aikavarauksia ei saada sovittua lain edellyttämässä aikarajoissa. Lisäksi tulkkauspalveluiden lisääntyneestä käyttötarpeesta aiheutuvia kustannuksia ei ole arvioitu.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntija-arvioiden mukaan malli voi jopa kääntyä itseään vastaan. Hallituksen esitysluonnoksen työnhakuvelvoite on mittava, ja sen toteuttaminen vaatii työnhakijalta paljon ylimääräistäkin paikkojen hakemista, mahdollisesti jopa koulutustaan tai osaamistaan vastaamattomiin tehtäviin. Lähtökohtaisesti, kun mitataan määrää eikä laatua, syntyy työmarkkinoille tilanne, jossa yrityksiin ja työnantajille tulee paljon hakemuksia myös henkilöiltä, joilla ei ole riittävää osaamista tai motivaatiota tehtävien vastaanottamiseen. Lisäksi työnhaun seuraaminen lisää viranomaistyötä ja on lähes mahdoton toteuttaa, sillä esimerkiksi työnantajalla ei ole velvollisuutta välittää hakijatietoa TE-viranomaisel-

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2

le. Muutoksella voi olla merkittäviä vaikutuksia TE-palvelujen maineeseen, ja tämä voi jopa vaikeuttaa työnhakijoiden työllistymistä TE-palveluiden kautta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että esityksen mukainen malli muistuttaa vuonna 2007 Tanskassa käyttöön otettua, hyvin jäykkää ja kaavamaisista mallia, jota korjattiin vuonna 2015 yksilöllisempään ja resurssien tarkoituksenmukaisempaan käyttöön johtavaan malliin. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää erikoisena, ettei Tanskan kokemuksia hyödynnetä ja säädetä Tanskassa nykyisin käytössä olevaa vastaavaa, joustavampaa mallia, vaan hallitus haluaa ottaa käyttöön Tanskassa aikaisemmin käytössä olleen mallin, jota on jo jouduttu korjaamaan ja jolla ei puutteellisesti resursoituna ole odotettavissa tavoiteltuja työllisyysvaikutuksia.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. ja 3.—6. lakiehdotus hylätään,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (*Vastalauseen muutosehdotukset*) ja

että hyväksytään yksi lausuma (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

Vastalauseen muutosehdotukset

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

~~kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta sekä 2 a luvun 12 a ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1001/2012, sekä 2 a luvun 12 a § laissa 1451/2016 ja 2 a luvun 13 a § laissa 423/2021,~~

~~muutetaan 2 luvun 1 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta, 2 a luvun 1 ja 4—7 § sekä 8 §:n 1 momentti, 9—12, 13 ja 14 §, 10 luvun 4 §:n 2 momentti, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 1001/2012 ja 2 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1374/2014, 2 a luvun 1 § laeissa 288/2012, 1049/2013 ja 128/2019, 2 a luvun 4 ja 6 §, 8 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § sekä 10 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 1451/2016, 2 a luvun 5 § laeissa 1451/2016 ja 380/2018, 2 a luvun 7 ja 11 § laissa 288/2012, 2 a luvun 9 § laeissa 288/2012, 1370/2014 ja 1451/2016, 2 a luvun 10 § laeissa 1370/2014, 1374/2014 ja 1451/2016,~~

**Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2**

~~2 a luvun 14 § laeissa 288/2012, 918/2012, 1374/2014 ja 1451/2016, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti laissa 380/2018, ja~~

~~lisätään 2 a lukuun väliaikaisesti uusi 14 a § seuraavasti:~~

~~2 luku~~

~~**Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset**~~

~~1 §~~

~~*Työtön työnhakija*~~

~~Työnhakijana pidetään henkilöä, joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:~~

- ~~1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;~~
- ~~2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;~~
- ~~3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.~~

~~16 §~~

~~*Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautuminen*~~

~~Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:~~

~~2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.~~

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

1 ja 4—8 §

(Kuten TyVM)

**Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2**

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

~~Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadesaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:~~

~~1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;~~

~~2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;~~

~~3) kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa;~~

~~4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua alkukartoituksesta taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei alkukartoitusta voida tehdä;~~

~~5) laiminlyö hakea työtä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei työnhaku johda työllistymiseen;~~

~~6) jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei työnhaku johda työllistymiseen, jos hänelle viimeksi järjestetystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua alkuaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta;~~

~~7) kieltäytyy seuraavasta palvelusta tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää seuraavaa palvelua:~~

~~a) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työnhakuvalmennus, uravalmennus, työvoimakoulutus, koulutuskokeilu tai työkokeilu;~~

~~b) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu työvoimakoulutus;~~

~~e) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu; tai~~

~~d) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu kuntouttava työtoiminta;~~

~~8) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 7 kohdassa tarkoitettua palvelua;~~

~~9) kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työ- ja elinkeinoviranomaisen, kunnan tai palveluntuottajan järjestämästä työnhakua tai työllistymistä tukevasta muusta kuin 7 kohdassa tarkoitettua palvelusta tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua;~~

~~10) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 9 kohdassa tarkoitettua palvelua;~~

~~11) kieltäytyy palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää tällaista palvelua; tai~~

~~12) laiminlyö noudattaa, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, jos hänelle ei ole asetettu työnhakuvolliisuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n perusteella.~~

~~Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena kullakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa säädetyllä työnhakuvolliisuuden tarkastelujaksolla.~~

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2

~~10 §~~

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

~~Työnhakijalla, joka työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua tai näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä menettelee 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitetulla tavalla 12 kuukauden kuluessa:~~

~~1) kolmannen kerran, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 14 päivän ajalta mainitussa lainkohdassa tarkoitetun menettelyn jälkeen;~~

~~2) neljännen kerran tai tätä useammin, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen toistaiseksi mainitussa lainkohdassa tarkoitetun menettelyn jälkeen, ennen kuin etuusoikeus palautuu 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla (*työssäolovelvoite*).~~

~~Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:~~

~~1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä;~~

~~2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;~~

~~3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai~~

~~4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.~~

~~Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös kun:~~

~~1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitetun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kokonaisuudessaan kolmen kuukauden kuluessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai~~

~~2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.~~

~~Mitä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1—9 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.~~

~~11 §~~

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

~~Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:~~

~~1) saapumatta jääminen johtuu sairaudesta tai tapaturmasta taikka henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä;~~

~~2) saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy; tai~~

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp Vastalause 2

3) työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn alkuhaastattelun, työnhakukeskustelun, täydentävän työnhakukeskustelun tai alkukartoituksen järjestämiseksi myöhemmin.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 9 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua, täydentävää työnhakukeskustelua, alkukartoitusta taikka työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 ja 5—7 §:ssä säädettyä;

2) työnhakuvelvollisuus olisi sisällytetty työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan toisenlaisena, jos velvollisuutta asetettaessa olisi otettu huomioon myöhemmin toteutunut työaika;

3) työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksone aikana työllistynyt yhdenjaksoisesti ja kokoaikaisesti vähintään kahden viikon ajan; tai

4) hän ei työkyvyttömyytensä takia ole voinut toteuttaa suunnitelmaan sisältyvää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta.

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä:

1) 5—8 §:ssä tarkoitettua syystä;

2) jos hän on vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä;

3) jos hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa tarkoitettulla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla hakenut työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouksen tekemistä taikka osoittaa työmahdollisuuksien hakemisen ennen työtarjouksen tekemistä luotettavana pidettävällä tavalla;

4) kun tarjotun työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeyttämiseen.

14 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 9 §:ssä tarkoitettua palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

**Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2**

1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;

2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;

3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta tai palvelua ei muusta syystä voida järjestää turvallisesti;

4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;

5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoihin etuuksiin.

Jos henkilö on hakenut oikaisua tai valittamalla muutosta palvelun keskeyttämistä koskevaan päätökseen eikä oikaisuvaatimusta tai valitusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana, ei ennen asiassa annettua lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi joutunut omasta syystään keskeyttämään palvelun.

14 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 9 ja 10 §:ää sovellettaessa pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa myös siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

10 luku

~~Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset~~

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päätoimisena pidettävän kotoutumisen edistämistä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettua omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun ai-

**Valiokunnan mietintö TyVM 17/2021 vp
Vastalause 2**

~~kana ei sovelleta 2 lukua, 2 a luvun 1 §:ää ja 4 §:ssä työnantajan yksilöidysti tarjoamasta työstä säädettyä, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 6 luvun 8 §:ää eikä 7 luvun 2 §:ää.~~

14 luku

~~Erinäisiä säännöksiä~~

~~1 a §~~

~~Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset~~

~~Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 6 §:n 1 ja 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).~~

~~Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .Lain 2 a luvun 14 a § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.~~

~~Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.~~

~~Työnhakijan menettelyä, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, ei oteta huomioon arvioitaessa menettelyn toistuvuutta lain 2 a luvun 9 ja 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla.~~

~~Lain 2 a luvun 14 a §:ää sovelletaan työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteuttamatta jättämiseen, palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen, jos palvelu on tai olisi alkanut viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023.~~

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee eduskunnan käsittelyyn työttömyysturvainsäädännön uudistuksen, jonka lähtökohтана on työnhakijan yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja jonka käytännön toteuttamiseen on varattu riittävä rahoitus sekä muut resurssit.

Helsingissä 1.12.2021

Rami Lehto ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Jukka Mäkyne ps